Gemeente Amsterdam

Participatieplan

Aanpak openbare ruimte Plein 40-45

Auteur(s)
J.P. Zigenhorn (Omgevingsmanager, Ingenieursbureau)

Opdrachtgever
Sander Smit (AOG V&OR)

Contactpersoon
J.P. Zigenhorn (Omgevingsmanager, Ingenieursbureau)

Inhoud

0. Publiekssamenvatting

1. Projectinformatie
   a. Aanleiding en doel
   b. Integrale aanpak
   c. Context participatieplan
2. Omgeving
   a. Projectgebied
   b. Belanghebbenden
   c. Vrouwelijk perspectief
3. Verleden: Participatie 2019-2021
   a. Proces
   b. Resultaten
4. Heden: Participatie Nota van Uitgangspunten 2025
   a. Met welke doelen wordt geparticipeerd?
   b. Welke uitgangspunten heeft het participatieproces?
   c. Wat is de participatieruimte?
   d. Vertrekpunten
   e. Hoe en wanneer?
   f. Wat gebeurt er met de inbreng?
5. Communicatie
   a. Strategische communicatiedoelen
   b. Hoe gaan we de communicatiedoelen bereiken?
   c. Kanalen, middelen en werkvormen
6. Monitoring Participatieverordening

Bijlage 1: Schematische weergave PBI fases met DB als opdrachtgever

0. Publiekssamenvatting

Wat we gaan doen
We gaan Plein 40 – 45 mooier, schoner en veiliger maken door het plein en de omgeving opnieuw in te richten. We gaan een ontwerp maken voor deze gebieden:

1. Het gebied rond de supermarkten Jumbo, Tanger markt en Action.
2. Het marktterrein.
3. Het gebied rond de klokkentoren (het vrijheidscarillon) en de bomen voor het stadsdeelkantoor.
4. Het gebied tussen de ingang van het winkelcentrum aan de waterkant en het water.

Bewoners, ondernemers en bezoekers kunnen het komend jaar meedenken over hoe het plein eruit moet komen te zien. In de jaren 2019 t/m 2021 hebben gesprekken met bewoners en ondernemers al veel waardevolle inbreng en kennis opgeleverd voor een nieuw ontwerp. Die inbreng benutten we in het vervolg. Er is ook ruimte om nieuwe ideeën in te brengen.

Waarom we dit samen met u doen
Om een ontwerp te kunnen maken dat aan zoveel mogelijk wensen en eisen voldoet, vragen we iedereen naar hun ideeën. Zo moet Plein 40 – 45 voor iedereen een plein worden waar je fijn boodschappen kunt doen en waar je ook buurtbewoners kunt ontmoeten.

Wie mee kunnen doen
We gaan onder andere praten met de winkeliers, marktondernemers, gebouweigenaren, individuele bewoners en bewonersverenigingen, bezoekers en belangenverenigingen. We willen ook van vrouwen en meisjes horen hoe we het plein een fijnere en veiligere plek kunnen maken.

Wat we aan u vragen
Hoe kunnen we de inrichting van Plein 40 – 45 volgens u verbeteren zodat het mooier en veiliger wordt? Wat zijn uw ideeën en wat vindt u van de ideeën van de gemeente?

Uw invloed
Voor het maken van het ontwerp kunt u uw ideeën voorstellen en reageren op oude en nieuwe ideeën van anderen. U kunt ook adviseren over hoe het ontwerp tot stand komt.

Wat al vaststaat
Het is noodzakelijk het plein te vergroenen, het wordt in de zomer nu erg heet op het plein. Ook gaan we het plein verbeteren op het gebied van verkeersveiligheid en logistiek. Het ontwerp voor het nieuwe plein moet voldoen aan regels zoals de marktverordening. Ook zijn er regels die voorschrijven welke materialen gebruikt mogen worden. Voor de hele vernieuwing is ongeveer 9 miljoen euro beschikbaar. Door de regels en het geld kunnen niet alle wensen worden ingewilligd.

Wat we met de uitkomsten doen
Alle binnengekomen ideeën worden onderzocht op haalbaarheid en betaalbaarheid. Met de beste ideeën gaan we een zogeheten voorlopig ontwerp maken. Dat ontwerp zal daarna aan de buurtbewoners en ondernemers worden gepresenteerd. Hierop kan iedereen dan reageren.

Tijdlijn
Start ontwikkeling voorlopig ontwerp: 1e kwartaal 2025

Het voorlopig ontwerp wordt samen met een Nota van Uitgangspunten vastgesteld. Dat gebeurt naar verwachting begin 2026. Vervolgens wordt een definitief ontwerp gemaakt en de uitvoering voorbereid. De verwachting is dat in 2028 kan worden gestart met de werkzaamheden aan het plein.

1. Projectinformatie

a. Aanleiding en doel

Plein 40-45 is een levendig marktplein dat een belangrijke ontmoetingsplek vormt voor een grote groep bewoners en bezoekers van Nieuw-West en daarbuiten. Een groot deel van de openbare ruimte van Plein 40-45 is vijf dagen per week aangewezen als marktterrein. Het plein mist echter ook kwaliteit en functioneert niet optimaal. Er zijn verschillende knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid en sociale veiligheid. Het plein is niet goed ingericht op hitte en hevige regenval. Kleine ingrepen hebben versnippering van het plein in de hand gewerkt en de openbare ruimte mist een heldere inrichting.

In 2018 is door de gemeente gestart met het proces te komen tot vernieuwing van Plein 40-45 en de openbare ruimte daaromheen gekoppeld aan de vastgoedontwikkeling van het winkelcentrum. Tussen 2019 en 2021 is door bewoners, gebruikers en ondernemers actief nagedacht over de toekomst van de vier deelgebieden Entree, Marktterrein, Tuin en Waterkom. De vastgoedontwikkeling van het winkelcentrum is niet doorgegaan. Daarmee is ook de financiering voor de herinrichting van het plein weggevallen en is het participatieproces in 2021 stil komen te vallen.

In 2024 zijn er financiële middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van de openbare ruimte van Plein 40-45. Deze middelen zijn niet afhankelijk van een particulier initiatief. De herinrichting van Plein 40-45 wordt nu hervat en als project georganiseerd volgens het Plan en Besluitvormingsproces Infrastructuur (PBI). Begin 2025 wordt de startnotitie samen met dit participatieplan voor besluitvorming voorgelegd aan het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West waarmee de formele start van het project wordt gemarkeerd. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de verschillende PBI-fases die zullen worden doorlopen.

b. Integrale aanpak

De herinrichting van het plein is onderdeel van de integrale aanpak van Plein 40-45. Deze integrale aanpak heeft tot doel op Plein 40-45 te komen tot een "*aantrekkelijke, sociaal veilige openbare ruimte voor bewoners, ondernemers en bezoekers, een marktplein met ruimte voor een gevarieerd productaanbod en een plein voor ontmoeting en ontspanning.*"

Met de integrale aanpak worden de verschillende activiteiten die onder de actielijnen vallen in samenhang en in afstemming voorbereid en uitgevoerd. Een nieuwe inrichting van het plein is één van de vijf actielijnen die onder de integrale aanpak vallen. Voorliggend participatieplan heeft betrekking op actielijn 5, de herinrichting van de openbare ruimte.

Hieronder een overzicht van de vier andere actielijnen en de relatie met de herinrichting van het plein.

1. *Intensivering schoon, heel en veilig*

Deze actielijn is gericht op werkzaamheden die zorgen voor een schone en duurzame markt. Daarmee kent deze actielijn een ruimtelijke relatie met de herinrichting. Onder deze actielijn vallen onder andere kortetermijnmaatregelen als een werkbare en veilige op- en afbouw van de markt en onderhoudswerkzaamheden die eind 2024 zijn uitgevoerd op het plein en niet konden wachten op de

definitieve herinrichting. Voor de langere termijn behoort tot deze actielijn het optimaliseren van de logistieke bewegingen rond het afvaleiland.

2. *Aanpassingen voor dagelijks functioneren markt*

Deze actielijn is gericht op werkzaamheden die nodig zijn om de markt steeds goed te kunnen laten functioneren binnen het speelveld van de integrale aanpak. In 2024 zijn meerdere aanpassingen al uitgevoerd. Vanuit deze actielijn wordt nog gewerkt aan een update van het marktreglement en aan de verkiezing van de MAC (marktadviescommissie). Voor de participatie over een nieuw ontwerp van het plein is het belangrijk dat er een gekozen marktvertegenwoordiging is die de gedeelde belangen van alle marktlieden kan vertegenwoordigen.

3. *Opstellen integrale visie (winkel)gebied*

Deze actielijn is gericht op versterking van het winkelgebied als geheel, met een gedeelde visie voor de toekomst. Deze actielijn bevindt zich in de opstartfase. Vanuit deze actielijn wordt sterk ingezet op participatie met de verschillende ondernemers en vastgoedeigenaren op en rondom het plein. Dit moet naast een gezamenlijke visie ook leiden tot een verbeterde samenwerking tussen deze belanghebbenden.
De relatie met de herinrichting van het plein is duidelijk aanwezig. Zowel qua belanghebbenden als op inhoud. De gebiedsvisie zou namelijk kunnen leiden tot wensen voor de fysieke openbare ruimte. Echter, volgens de huidige planning is de Nota van Uitgangspunten eerder gereed dan de integrale visie voor het (winkel)gebied. Dat hoeft geen probleem te zijn, een winkelgebied is nu eenmaal altijd in ontwikkeling. Wel is het belangrijk om de toekomstige inrichting zo goed mogelijk te laten aansluiten op de huidige en toekomstige wensen. Zowel proces als inhoud van deze actielijn en de herinrichting van het plein worden om die reden constant op elkaar afgestemd om de integraliteit te bewaken.

4. *Sociaal-culturele programmering op het plein*

Deze actielijn is gericht op het verbeteren van de levendigheid en beleving op Plein 40-45 door meer programmering en activiteiten in het winkelgebied aan te bieden. Hieronder vallen bijvoorbeeld Dodenherdenking en Bevrijdingsdag, maar ook evenementen die tot doel hebben de sociale cohesie te versterken, meer bezoekers naar het plein te trekken en/of de lokale economie te versterken.
Voor de herinrichting van het plein worden wensen die gericht zijn op de sociaal-culturele programmering op het plein opgehaald en waar mogelijk vertaald binnen het ruimtelijk ontwerp.

c. Context participatieplan

Het participatieplan is opgesteld conform de in 2024 vastgestelde participatieverordening van de gemeente Amsterdam. Voorliggend participatieplan richt zich op PBI-fase 2, de totstandkoming van een Nota van Uitgangspunten met bijbehorend Voorlopig Ontwerp. In deze fase hebben stakeholders veel invloed en worden essentiële keuzes over de toekomstige inrichting voorgelegd aan het dagelijks bestuur. Belanghebbenden worden daarom in deze fase actief betrokken. Over de andere fases wordt in dit plan in hoofdlijnen de participatie-aanpak geschetst. Dit kan eventueel in een latere fase van het project leiden tot een actualisatie van het participatieplan of een nieuw participatieplan. Dit zal vervolgens weer bestuurlijk worden vastgelegd.

Het kan zijn dat dit participatieproces anders loopt dan beschreven. Mochten er wijzigingen plaatsvinden dan zullen we dit uitleggen.

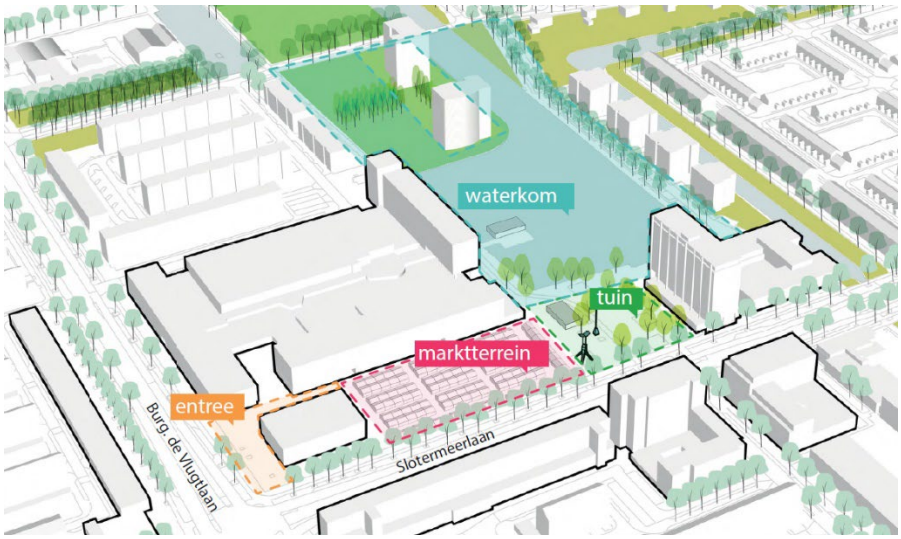
2. Omgeving

a. Projectgebied

De herinrichting van Plein 40-45 is onderverdeeld in vier deelgebieden:

1. Entree
2. Marktterrein
3. Tuin
4. Waterkom

In de participatie wordt aandacht besteed aan de Waterkom. In de volgende fase wordt de exacte scope van het projectgebied bepaald. Dan wordt voor de Waterkom bepaald wat wel/niet een relatie heeft met de aanpak van de openbare ruimte van Plein 40-45.

Figuur 1: Indicatie projectgebied Plein 40-45 met de vier deelgebieden.

Waar in dit document gesproken wordt over Plein 40-45 of simpelweg "het plein" worden alle vier de deelgebieden bedoeld.

b. Belanghebbenden

Plein 40-45 is voor veel mensen bekend vanwege de goed bezochte markt die hier vijf dagen per week plaatsvindt en bezoekers trekt zowel uit de buurt, als ver daarbuiten. Daarnaast heeft het plein een belangrijke relatie met het naastgelegen winkelcentrum en omringende winkels en restaurants. Sommige ondernemingen zijn gelegen op of direct aan Plein 40-45. Samen vormen zij het winkelgebied. Aan het plein staat het Tuinstadhuis, het stadsdeelkantoor van Nieuw-West. Het plein heeft een belangrijke ontmoetingsfunctie voor een diverse groep mensen van alle leeftijden. Die ontmoetingsfunctie willen we verder versterken. Direct rondom het plein zijn verschillende woningen gesitueerd.

De Slotermeerlaan en de Burgemeester De Vlugtlaan zijn Plusnetroutes voor de tram, bus, auto, fiets en wandelaars. Over het plein loopt een fietspad dat onderdeel is van het Plusnet fiets. Hieronder is een overzicht opgenomen van de belanghebbenden die worden betrokken bij het ontwerp voor een nieuwe inrichting van Plein 40-45.

Ondernemers(verenigingen)

- De vigerende marktadviescommissie (MAC)
- Stichting Zero Waste Lab
- BIZ Plein '40-'45, Slotermeerlaan en De Vlugtlaan
- Winkeliersvereniging Winkelcentrum Plein 40-45
- Vastgoedeigenaar/beheerder Tanger-gebouw (Ultimo Vastgoed)
- Vastgoedeigenaren/beheerders Winkelcentrum en parkeergarage (Duijnstede Beheer & Dévast Beheer)
- Individuele ondernemers met een direct belang:
    - Marktondernemers
    - Jumbo, Action, Tanger
    - Café Plein 40-45
    - Sortie Café en restaurant
    - Blue Square hotel
    - Ondernemers in plint langs plein en Jan de Jonghkade

Bewoners(verenigingen)

- Wij Zijn Plein 40-45
- Jongeren (bijv. via Wij Zijn Plein 40-45 / Buurthuis Eigenwijks / Ouder- en Kindteams Amsterdam)
- Vrouwen/meiden (gender inclusieve openbare ruimte)
- VVE Jan de Jonghkade
- VVE/bewoners rondom Waterkom
- VVE Woonambiance Jan de Louterhof
- VVE/bewoners Joop van Weezelhof
- VVE/bewoners Krijn Breurstraat
- Individuele bewoners/bezoekers/gebruikers Plein 40-45, waarbij aandacht zal zijn voor de diversiteit van de buurt qua culturele achtergrond, leeftijd en levensfase.

Belangenorganisaties

- Women Make The City
- Fietsersbond
- Cliëntenbelang
- Koninklijke Centrale Vereniging Ambulante Handel

Overheid

- Waternet (Waterkom)

c. Genderinclusieve openbare ruimte

Plein 40-45 is aangewezen als pilot voor een praktijkonderzoek naar genderinclusief ontwerp. Dit onderzoek is onderdeel van de transitieopgave Amsterdam Maakt Ruimte (V&OR) en heeft als doel aanbevelingen te ontwikkelen voor het creëren van een openbare ruimte die beter aansluit bij de behoeften van vrouwen en meiden. Zo kan een genderinclusieve openbare ruimte ontstaan waar ook zij zich prettig en thuis voelen.

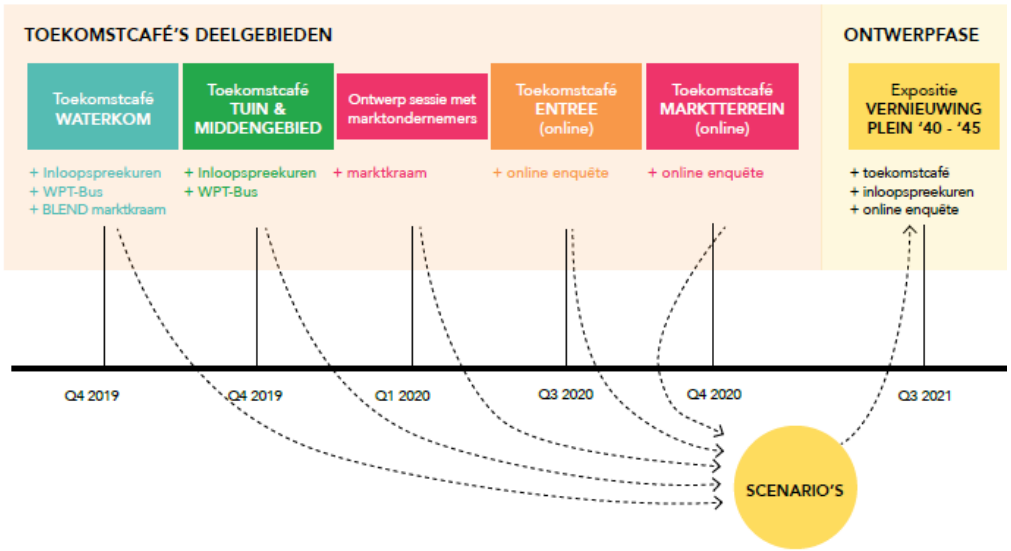
3. Verleden: Participatie 2019-2021

a. Proces

In de periode 2019 t/m 2021 zijn er ontwerpen getekend voor een nieuwe inrichting van het plein, onder meer omdat de toenmalige eigenaar van het winkelcentrum plannen had voor herontwikkeling van het winkelcentrum. Het idee was om als onderdeel van de herontwikkeling van het winkelcentrum meteen ook het plein opnieuw in te richten.

Veel belanghebbenden hebben toen hun wensen en ideeën voor een nieuw plein ingebracht. Marktkooplieden, ondernemers in en rond het winkelcentrum, omwonenden etc. Het participatieproces was onderverdeeld in toekomstcafés (vanwege Covid deels online), inloopspreekuren en enquêtes per deelgebied. Met marktondernemers heeft een aparte ontwerpsessie plaatsgevonden. De input vanuit de deelgebieden is gebruikt om drie scenario's te maken die gepresenteerd zijn in een expositie, toekomstcafé en inloopspreekuren. Via een online enquête[1] kon men reageren op de verschillende scenario's en hun voorkeur aangeven. Er moest nog een uitwerking tot een schetsontwerp plaatsvinden, en ook was nog niet technisch onderzocht of het plan kon worden uitgevoerd met alle kabels en leidingen die onder de grond liggen. Er was dus nog geen vastgesteld plan.

Het winkelcentrum werd verkocht, en de nieuwe eigenaar heeft geen plannen voor herontwikkeling. Voor de herinrichting van het plein was onvoldoende geld beschikbaar en de plannen voor het plein kwamen stil te liggen. Dit heeft geleid tot teleurstelling en wantrouwen bij de deelnemers aan dat participatietraject. Dat is begrijpelijk. De participatie in het vervolg van het project zal hier aandacht voor moeten hebben en dienen te leiden tot herstel van vertrouwen en hernieuwde energie bij de deelnemers.

Figuur 2: Tijdlijn participatie 2019-2021

[1] Deze laatste enquête is ca. 600 keer ingevuld, voornamelijk door bewoners (68,8%) en bezoekers (24,1%). Een meerderheid van de respondenten van de laatste enquête gaf aan niet eerder te hebben meegedacht tijdens de eerdere toekomstcafés.

De wens om Plein '40-'45 te vernieuwen leeft nog steeds. Nu er weer geld is gereserveerd kan er verder worden gewerkt aan het plein. Gelukkig is de inbreng uit het verleden destijds goed vastgelegd en daarmee niet verloren gegaan. Deze inbreng zal in het vervolg van de participatie gebruikt worden. Al kan er niet aan worden ontkomen om een stapje terug te doen en goed in kaart te brengen of de wensen uit de buurt nog hetzelfde zijn (want de omgeving is intussen veranderd), en wat de technische en beleidsmatige voorwaarden zijn (die kunnen ook veranderd zijn). Dat wordt gedaan in nauwe samenspraak met de stakeholders op en rond het plein.

4. Heden: Participatie vanaf 2025

a. Met welke doelen wordt geparticipeerd?

Het betrekken van belanghebbenden bij de totstandkoming van het toekomstig ontwerp van Plein 40-45 kent verschillende doelen:

- Het plein en haar directe omgeving heeft een belangrijke functie in de buurt en in het hele stadsdeel. Participatie is gericht op het in beeld krijgen van de belangen, standpunten en behoeftes. Gestreefd wordt naar een ontwerp dat zo goed mogelijk bij deze verschillende belangen aansluit.
- Een grote groep mensen maakt gebruik van het plein en haar directe omgeving, om te werken, te wonen, boodschappen te doen op de markt of in de winkels, te ontmoeten, te verblijven, etc. Zij zijn hier dagelijks. De kennis, expertise en ervaring over het gebied is groot. Een breed gedragen ontwerp komt de kwaliteit van het plein in alle opzichten ten goede.
- Door belanghebbenden nauw bij de toekomstige inrichting te betrekken neemt het eigenaarschap over en de betrokkenheid bij het plein toe. Dit kan de sociale functie van Plein 40-45 en de plek die het plein in het stadsdeel heeft verder versterken.
- Participatie kan de samenwerking tussen ondernemers, bewoners en bezoekers bevorderen en versterken.

b. Welke uitgangspunten heeft het participatieproces?

Voor het participatieproces worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De Nota van Uitgangspunten en het Voorlopig Ontwerp doen zoveel mogelijk recht aan de inbreng die in de periode 2019-2021 door belanghebbenden gegeven is over de toekomst van het plein. Het eerdere participatieproces wordt niet volledig opnieuw gedaan.
- Samen met de belanghebbenden wordt beoordeeld of de inbreng van destijds nog voldoet aan de actuele wensen vanuit de omgeving.
- Er wordt getoetst of de inbreng aan bestaande beleidskaders of wettelijke kaders voldoet. Waar dit niet het geval is, wordt hierover duidelijk gecommuniceerd.
- De participatie wordt zorgvuldig doorlopen waarbij helder wordt gecommuniceerd over waarover, hoe en tot wanneer geparticipeerd kan worden.

c. Wat is het participatieniveau?

Nota van Uitgangspunten (PBI-fase 2)
Uit de gesprekken die in november hebben plaatsgevonden met een aantal belangrijke belanghebbenden op en rondom het plein blijkt de behoefte groot om mee te denken bij het

toekomstig ontwerp. Aan deze behoefte komen we tegemoet door gezamenlijk toe te werken naar een Nota van Uitgangspunten. Belanghebbenden krijgen daarbij de mogelijkheid invloed uit te oefenen op de totstandkoming van de Nota van Uitgangspunten en het Voorlopig Ontwerp. De beschikbare beleidsruimte is indicatief voor de mate van invloed die inwoners en andere belanghebbenden krijgen. De mate van invloed hangt verder af van juridische en projectkaders en de locatie en het specifieke vraagstuk op het plein.

De mate van invloed is gericht op een combinatie van adviseren en reageren. De participatieverordening Amsterdam zegt hierover het volgende: *Bij reageren kan gedacht worden aan een informatiebijeenkomst, het voorleggen van een aantal scenario's, het inzetten van digitale middelen. De terugkoppeling is dan algemeen van aard en op hoofdlijnen. Bij adviseren krijgt het proces een andere vorm, waarbij bijvoorbeeld in een klankbordgroep samen de agenda wordt bepaald en na iedere bijeenkomst wordt teruggekoppeld.*

Daar waar het mogelijk is, wordt gestreefd naar hogere participatievormen als meebepalen en samenwerken (co-creatie). Tijdens PBI-fase 2 worden daar geen concrete mogelijkheden voor gezien. Voor volgende fases wordt bekeken of belanghebbenden kunnen meebepalen of samenwerken bij praktische zaken als de keuze van straatmeubilair zoals zitgelegenheden en een speelplek (indien deze er komt) of bij de keuze van het type groen.

Van Voorlopig naar Definitief Ontwerp (PBI-fases 3/4)
Na vaststelling van de Nota van Uitgangspunten en Voorlopig Ontwerp is het meest actieve deel van de participatie afgerond. Het ontwerp wordt daarna uitgewerkt in een definitief ontwerp. Hierbij kunnen kleine wijzigingen nog worden doorgevoerd waar belanghebbenden kunnen reageren. Over het definitief ontwerp wordt de omgeving geïnformeerd.

Kaders
Het plein heeft relatief veel beleidsruimte, meer dan bij een gemiddelde herinrichting van een straat bijvoorbeeld. Indien goed onderbouwd kan in het ontwerp worden afgeweken van het Puccini-handboek. Er zijn doelen, opgaves en uitdagingen waar het plein voor staat, bijvoorbeeld vergroening, vergroten beleving en een verbetering van de verkeersveiligheid en marktlogistiek. De wijze waarop dit wordt ingevuld of opgelost, is nog niet definitief bepaald, al gelden er wel bepaalde kaders. Aanvullend zorgt het eerdere participatietraject en alle inbreng die gegeven is voor richting voor het vervolg. Dit wordt toegelicht onder "vertrekpunten".
Het functioneren van de markt is gebonden aan verschillende beleidskaders, zoals de marktverordening, het marktreglement, het instellingsbesluit en het inrichtingsbesluit. De marktverordening bevat regelgeving die voor alle markten in Amsterdam geldt. Het instellingsbesluit, het inrichtingsbesluit en het marktreglement zijn marktspecifiek.

De signatuur van de markt, de grenzen van het marktterrein en wanneer de markt wordt gehouden, worden geregeld in het instellingsbesluit. Het inrichtingsbesluit ziet op de inrichting van de markt binnen de grenzen van het marktterrein. En in het marktreglement kunnen nadere regels worden vastgesteld voor individuele markten. De lijst met onderwerpen die hiervoor in aanmerking komen is limitatief. Deze laatstgenoemde drie regelingen kunnen eventueel worden gewijzigd indien dat wenselijk of nodig is voor het toekomstig ontwerp of functioneren van het plein.

Er zijn juridische kaders waar het ontwerp rekening mee moet houden, bijvoorbeeld het carillon als gemeentelijk monument en een dijklichaam gelegen onder de Jan de Jonghkade. Er zijn technische kaders, bijvoorbeeld de groeiomstandigheden van bomen in relatie tot de ondergrond

(kabels en leidingen) of verharding nabij de wortels. De herinrichting kent verder een financieel kader. Op dit moment is voor de gehele herinrichting van Plein 40-45 ca. 9 miljoen euro beschikbaar gesteld. De financiële middelen kunnen leiden tot het maken van inhoudelijke keuzes.

De participatie zal zich in ieder geval richten op de volgende onderwerpen:

- **Gebruik van plein door markt**: marktterrein, positie kramen en voertuigen, benodigde voorzieningen, relatie met winkelcentrum, etc.
- **Gebruik van het plein voor overige doeleinden**.
- **Logistiek markt**: welke behoefte heeft de markt? Gezamenlijk opstellen van een verkeerskundig plan.
- **Logistiek overige ondernemers**: welke behoefte hebben ondernemers? Gezamenlijk opstellen van een verkeerskundig plan.
- **Vrijheidscarillon**: hoe kan het vrijheidscarillon als gemeentelijk monument en belangrijk plek op het tweede herdenkingsplein van Amsterdam op de huidige plek beter tot zijn recht komen?
- Ligging en gebruik **fietspad** over plein en langs Slotermeerlaan.
- Locaties **fietsparkeren**.
- **Vergroening:** wel/niet behoud mogelijk en wenselijk bestaande bomen, waar extra bomen/groen toevoegen?
- **Ontmoeting en zitgelegenheden**: locatie, omvang, uitstraling.
- Verbeteren van de **verkeersveiligheid**.
- Functioneren van **afvallogistiek en Zero Waste Lab**.
- **Sociale veiligheid en genderinclusieve openbare ruimte**: vanuit genderinclusieve openbare ruimte wordt (binnen de projectscope) gekeken naar o.a. verbinding met de omgeving, sociale veiligheid, routes, ontmoeting.

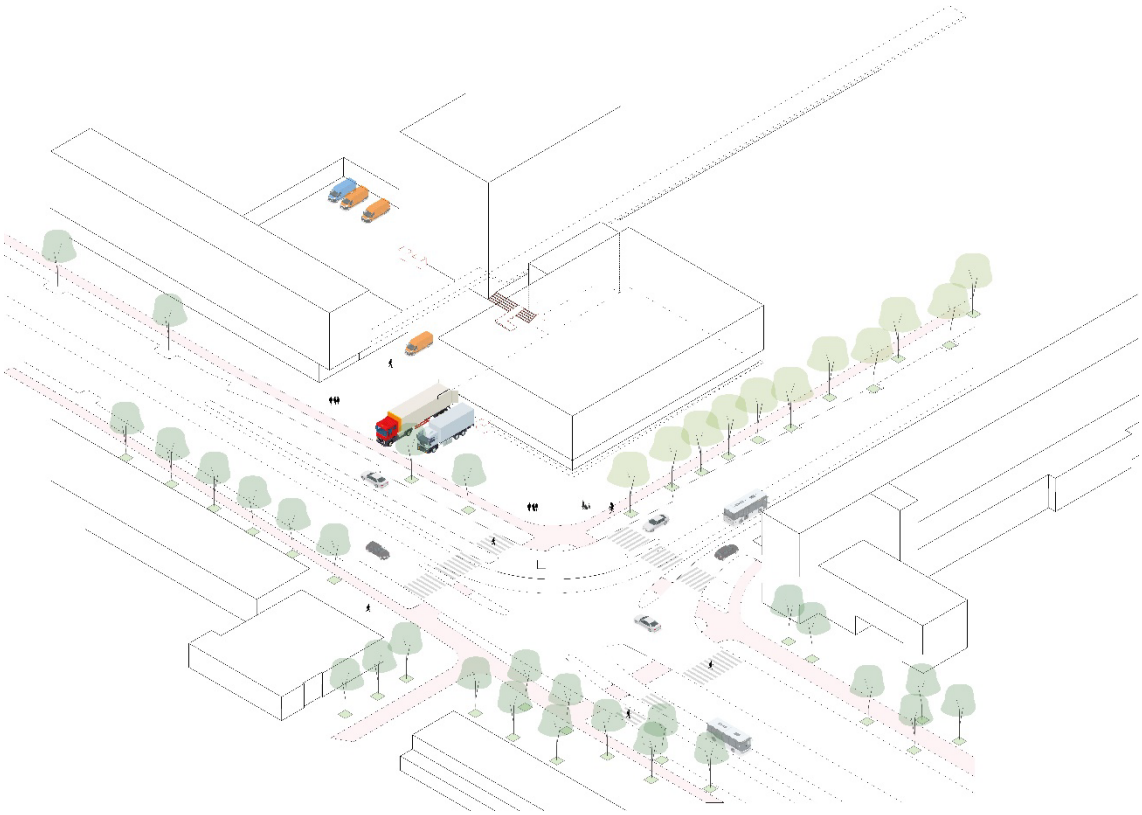
d. Vertrekpunten

De participatie wordt opgepakt waar die in 2021 is geëindigd. De input die in het verleden gegeven is en de uitslag van de laatste enquête zijn destijds uitgewerkt in doelstellingen per deelgebied. Dit heeft geen formele status gekregen en is niet getoetst aan de huidige financiële kaders of technische kaders. Het zijn vertrekpunten voor de participatie: het geeft richting, maar het zijn geen vastgestelde kaders. In het participatieproces is ruimte om over deze vertrekpunten het gesprek te voeren, over te adviseren en op te reageren. Wijzigingen zijn mogelijk en op onderdelen wellicht onvermijdelijk.

Deelgebied Entree

Analyse huidige situatie:

- Smalle doorgang tussen winkelcentrum en Tanger gebouw met verschillende obstakels, het hoogteverschil verslechtert de bereikbaarheid van het plein.
- Vrachtwagens die de winkels bevoorraden blokkeren de ruimte voor voetgangers en fietsers waardoor onveilige situaties ontstaan.
- Joop van Weezelhof wordt ervaren als een onaangename plek, een achterkant door het laden en lossen en het afvaleiland.
- Gesloten en onaantrekkelijke gevel van het Tanger gebouw.

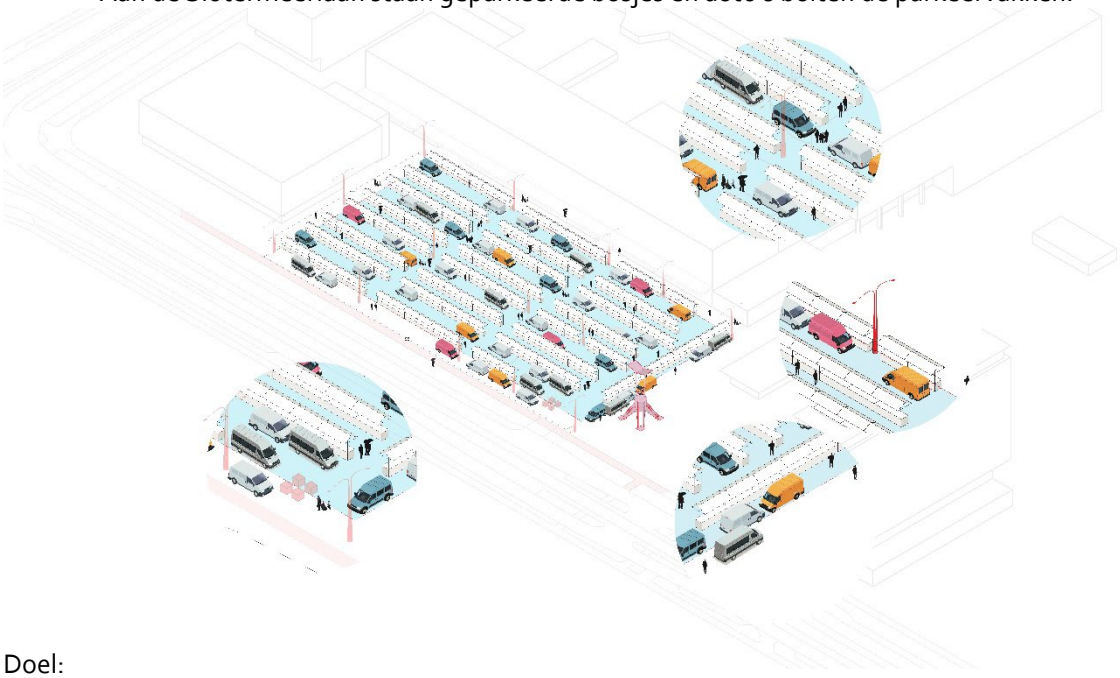

Doel:
We maken van de Entree een echte entree: een aantrekkelijke uitnodigende en veilige omgeving voor voetgangers. De Entree wordt een herkenbaar onderdeel van het plein dat de bezoeker verwelkomt.

Deelgebied Marktterrein

Analyse huidige situatie:

- Er staan regelmatig foutgeparkeerde voertuigen en er ligt afval op de grond.
- Sommige elementen zoals lichtmasten en afvalcontainers nemen veel ruimte in.
- De marktkramen en busjes staan dicht op het Vrijheidscarillon.
- Aan de Slotermeerlaan staan geparkeerde busjes en auto's buiten de parkeervakken.

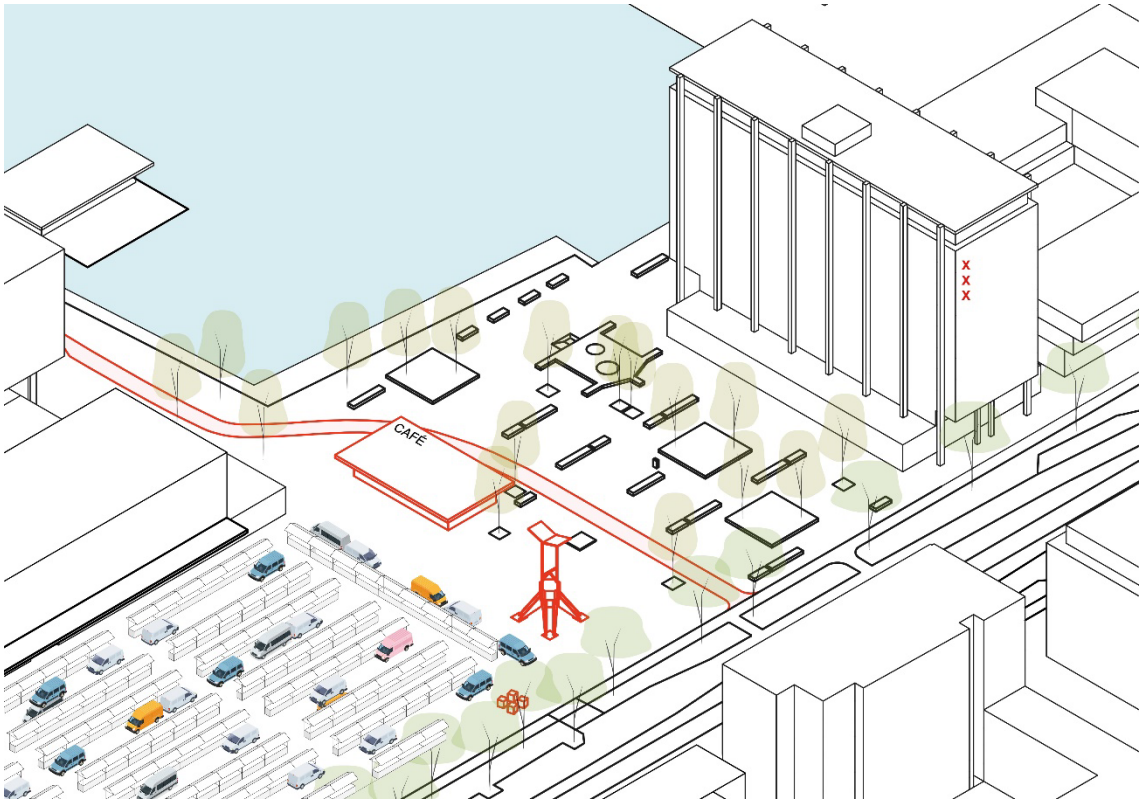

Doel:
De markt van Plein 40-45 is en blijft het hart van het plein met een levendige markt. We willen de aantrekkelijkheid van de markt verhogen. We willen de verblijfskwaliteit van het gebied vergroten, ook op momenten dat de markt er niet staat. We streven naar multigebruik van het plein door de markt en voor andere activiteiten.

Deelgebied Tuin

Analyse huidige situatie:

- De huidige positie en de staat van de bomen is niet optimaal. In 2024 zijn de boomspiegels verbreed.
- Het fietspad verdeelt het plein in twee delen. De verkeerssituatie is onoverzichtelijk en verkeersonveilig voor voetgangers.
- De ruimte wordt goed gebruikt om te zitten en te rusten. De kwaliteit van de ruimte kan verbeterd worden. In 2024 is het kunstwerk met de koe en zijn meerdere zitvlonders verwijderd.

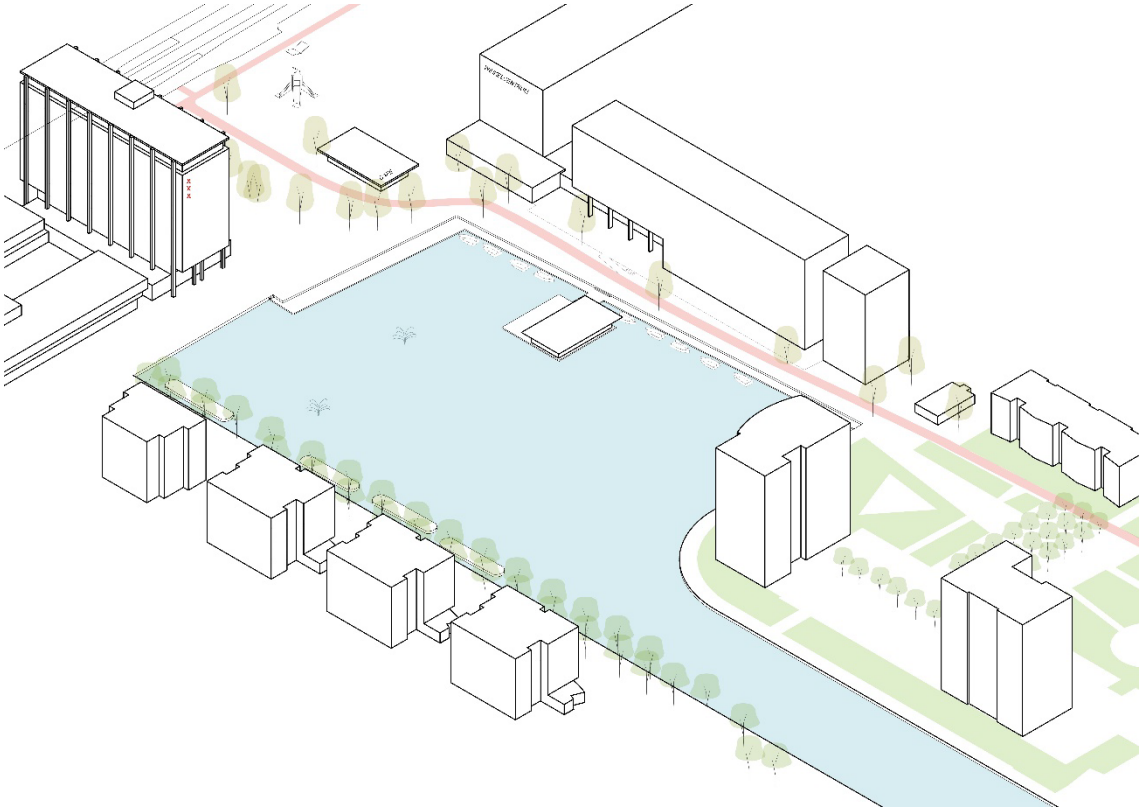

Doel: Hier komt straks de "tuin" van het plein, een plek om te zitten, te spelen, te genieten terwijl je bent omgeven door groen.

Deelgebied Waterkom

Analyse huidige situatie:

- De plek naast het Tuinstadhuis heeft geen duidelijke functie.
- Aan de Jan de Jonghkade ligt een waterkering. Hier is een hoogteverschil en een fietspad. Deze plek is niet goed toegankelijk voor voetgangers.
- De boten die in de Waterkom lagen zijn inmiddels grotendeels verwijderd. Dit zorgt voor een directere relatie met het water.
- Het carillon is vanaf de Waterkom niet altijd goed zichtbaar.

Doel:
De kwaliteiten van de Waterkom komen meer tot zijn recht en het wordt prettiger om hier te verblijven. We waarborgen de veiligheid voor fietsers en voetgangers.

e. Hoe en wanneer?

Kennismaking, eind 2024
Eind 2024 vinden er kennismakingsgesprekken plaats met een vertegenwoordiging van de markt, BIZ, Winkeliersvereniging, Vastgoedpartijen winkelcentrum, VVE's en Wij Zijn Plein 40-45. Dit gebeurt in de vorm van 1 op 1 gesprekken. Deze gesprekken zijn ook bedoeld om inzicht te krijgen in hoe belanghebbenden betrokken willen worden bij het project.

Herstart, 1e kwartaal 2025 (participatieniveau = adviserend)
De herstart van de participatie staat in het teken van het herstellen van het vertrouwen en commitment krijgen op het proces. Dit wordt georganiseerd in de vorm van een bijeenkomst waar directe belanghebbenden voor worden uitgenodigd.

Tijdens de bijeenkomst wordt uitgelegd waarom het eerdere participatieproces is stil komen te vallen. Frustraties hierover kunnen en mogen worden geuit, daar is ruimte voor.
Centrale vraag: Wat heb je nodig om vertrouwen te krijgen in het proces?

Met de belanghebbenden wordt het vervolgproces besproken. De aanpak uit dit participatieplan wordt voorgelegd. Daarbij wordt getoetst of er draagvlak is voor deze aanpak.
Centrale vraag: Wat heb je nodig om je vol in te kunnen zetten voor dit proces?

Het is niet de bedoeling om meteen diep de inhoud in te duiken tijdens deze eerste bijeenkomst. Bij de vormgeving van de bijeenkomst wordt er rekening mee gehouden dat het onderwerp vrij abstract is. Het kan bijvoorbeeld helpen om zoveel mogelijk visueel te maken.

Ontwerpsessies met belangengroepen, Q1-Q3 2025 (participatieniveau = adviserend)

De ontwerpsessies hebben tot doel in samenspraak te komen tot een gedragen Nota van Uitgangspunten en Voorlopig Ontwerp voor de inrichting van Plein 40-45.

Er worden ontwerpsessies georganiseerd met de belangengroepen (markt, ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners, Wij Zijn Plein 40-45). Voor elk van de vier deelgebieden worden ontwerpsessies georganiseerd. Dit biedt de mogelijkheid om in de sessies dieper op de inhoud in te gaan. De deelgebieden zijn voor de meeste deelnemers herkenbaar omdat in het eerdere participatietraject ook voor deze opzet is gekozen. De gemeente bewaakt tijdens de sessies de eenheid van het ontwerp.

Tijdens de ontwerpsessies worden alle belangengroepen uitgenodigd. Met de markt vinden aparte ontwerpsessies plaats die specifiek betrekking hebben op het functioneren van de markt. Dan gaat het o.a. om het benodigd ruimtegebruik, het toevoegen van groen op het marktterrein en de marktlogistiek. De resultaten uit de sessie met de markt worden meegenomen in de ontwerpsessies met de andere belangengroepen.

In de ontwerpsessies worden de vertrekpunten voorgelegd en getoetst op actualiteit, volledigheid en draagvlak. In de ontwerpsessies wordt getoetst of de opgehaalde input goed is verwerkt en volledig is. Dit wordt gecombineerd met uitwerkingen van het ontwerp. Tijdens het proces wordt

steeds concreter hoe het eindproduct eruit komt. Er wordt uitgelegd hoe tot dit voorstel is gekomen en waarom bepaalde input wel of niet is overgenomen.

Centrale vragen:
- Wat is in het verleden opgehaald? Wordt dit herkend en is dit nog steeds actueel?
- Zijn er aanvullende wensen voor de nieuwe inrichting van de openbare ruimte?
- Wat zijn de randvoorwaarden voor een nieuwe inrichting (gezamenlijk bepalen)?
- Welke oplossingen hebben de belanghebbenden voor de verschillende opgaven (bijv. logistiek markt, vergroenen plein, fietsparkeren, aantrekkelijkheid vergroten).
- Wat vinden de aanwezigen van de uitwerkingen van het conceptontwerp?

Betrekken groter publiek (participatieniveau = reageren)
Individuele bezoekers en gebruikers van het plein krijgen gedurende het proces de mogelijkheid om te reageren op (onderdelen van) het conceptontwerp. Het streven is om daarbij een zo divers mogelijke groep te bereiken, waaronder in culturele achtergrond, leeftijd en levensfase.

Qua vorm kan gedacht worden aan een expositie in het Glazen Huis en door aanwezig te zijn op de markt om de bezoekers van het plein te bereiken. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de sociaal-culturele programmering op het plein, bijvoorbeeld tijdens de festiviteiten van de mei viering op 5 mei of andere activiteiten die worden georganiseerd gericht op onder andere kinderen en families. Jongvolwassenen willen we ook bereiken, dit kan onder andere door het organiseren van een jongerenadviescommissie. De exacte invulling vindt plaats in overleg met de medewerkers van Kunst en Cultuur van het stadsdeel.

Het betrekken van een breder publiek kan op verschillende momenten gedurende het proces. Het eerste moment is na een aantal ontwerpsessies en als de eerste contouren van het nieuwe ontwerp duidelijk worden. In het verleden heeft reeds een publieksverkiezing plaatsgevonden op basis van scenario's. Mocht het een meerwaarde hebben dan dit moment worden benut om wederom ontwerpen of ontwerpkeuzes voor een verkiezing voor te leggen. Dit moment vindt plaats ongeveer halverwege het ontwerpproces in PBI-fase 2. Het participatieniveau is meer adviserend van aard.

Een ander logisch moment is wanneer een concept Nota van Uitgangspunten en concept Voorlopig Ontwerp zijn opgesteld, kort voorafgaand aan de besluitvorming door het stadsdeelbestuur. Op dit moment is het participatieniveau gericht op reageren.

Genderinclusieve openbare ruimte, 2025 (participatieniveau = adviserend)
De doelstelling om te komen tot een genderinclusief ontwerp voor de openbare ruimte krijgt gestalte door zowel vrouwen als meiden een specifieke rol te geven in de participatie. Concreet betekent dit dat er een klankbordgroep wordt gevormd met vrouwen en een klankbordgroep met meiden (die tevens een jongerenperspectief vertegenwoordigen). De klankbordgroepen krijgen vervolgens een adviserende rol in het ontwerpproces. Ze adviseren in ieder geval op aspecten als sociale veiligheid, toegankelijkheid, routes en plaatsing zitelementen. De adviserende rol wordt ingevuld aan de hand van verschillende methoden, zoals wandelingen over het plein en omgeving of het maken van "narratieve kaarten" samen met de deelnemers. De klankbordgroepen worden begeleid door de gemeente. Om deelnemers te vinden wordt gekeken naar lokale emancipatie- en vrouwennetwerken, buurthuizen en middelbare scholen.

Het is de verwachting dat de participatie met vrouwen en meiden leidt tot aanscherpingen en verbeteringen van het ontwerp dat tot stand komt in de ontwerpsessies met de belangengroepen en dus niet tot een geheel ander of tegengesteld ontwerp. Om die reden vindt deze participatie parallel aan de ontwerpsessies plaats. Deze opzet zal in de evaluatie van de pilot genderinclusieve openbare ruimte worden geëvalueerd.

f. Wat gebeurt er met de inbreng?

Van alle gesprekken en sessies worden verslagen gemaakt die worden gedeeld met de deelnemers. Tijdens het participatieproces wordt inzichtelijk gemaakt dat specifieke inbreng is overgenomen of wordt toegelicht waarom dat niet is gebeurd.
Conform de participatieverordening wordt aan het einde van het participatieproces een samenvattend verslag gemaakt. Dit wordt bestuurlijk vastgesteld en gepubliceerd op de website van de gemeente.

Na afronding van de participatie wordt de besluitvorming voor de Nota van Uitgangspunten en het Voorlopig Ontwerp voorbereid. De stukken worden voor advies voorgelegd aan de stadsdeelcommissie in Nieuw-West. Het dagelijks bestuur stelt de stukken vast en deze worden ter bevestiging voorgelegd aan het college van B&W. Volgens planning gebeurt dit Q1 2026.

5. Communicatie

De communicatieaanpak voor de herinrichting is onderdeel van de communicatie over het hele integrale plan. Dat betekent dat de boodschap over de herinrichting geheel in lijn is met de algehele boodschap en bijdraagt aan de doelen van het integrale plan. Ook worden alle uitingen/communicatiemiddelen qua toon, vormgeving en timing op elkaar afgestemd.

a. Strategische communicatiedoelen

- Bewoners, ondernemers, bezoekers en samenwerkingspartners zijn structureel en in samenhang geïnformeerd over het participatietraject en voelen zich hierbij betrokken. Ze zijn goed op de hoogte van de plannen, het proces, en de mogelijkheden om mee te doen. Ze weten ook waar geen ruimte is voor invloed en waarom niet.
- Zij voelen zich uitgenodigd om deel te nemen aan participatie en zien hier het nut van in.
- Ze begrijpen hoe deze nieuwe start voortbouwt op de oude plannen en waarom bepaalde stappen soms opnieuw moeten worden genomen.
- Zij (h)erkennen zich in de uitgangspunten en ontwerpvoorstellen die leiden tot het voorlopig/definitief ontwerp.
- Zij voelen zich gehoord en serieus genomen.

b. Hoe gaan we de communicatiedoelen bereiken?

- Betrokkenheid organiseren en vergroten: We analyseren alle actoren en hun rol, hun behoeftes en de mate van participatie. We betrekken alle stakeholders die door de herinrichting van het plein worden geraakt of er ideeën over hebben. We benaderen hen op een manier die inspeelt op hun behoeftes en de issues die er spelen.
- We schrijven een duidelijke kernboodschap over de herinrichting. Deze boodschap wordt uitgedragen door alle betrokken. In de boodschap vertellen we waarom een herinrichting nodig is, wat we willen doen en dat we het belangrijk vinden dat zoveel mogelijk mensen met ons mee willen denken.

- We communiceren volgens de gemeentelijke uitgangspunten Begrijpelijk, Toegankelijk en Betrouwbaar.
- Navolgbare participatie:
    - Mix van communicatiekanalen (voor toegankelijke en inclusieve communicatie), een combinatie van brieven/flyers, website, social media, communicatie op het plein zelf, fysieke bijeenkomsten maar ook online mogelijkheden. Transparantie over proces en kaders, heldere planning met herkenbare mijlpalen en inzicht in voortgang van het proces.
    - We hebben een open houding en communiceren laagdrempelig zodat zoveel mogelijk mensen willen meedoen. Op basis van de analyse van de doelgroepen kan dat betekenen dat we ook andere talen gebruiken.
    - We zijn goed bereikbaar voor vragen en opmerkingen. Niet alleen digitaal maar ook fysiek. Dat betekent dat we regelmatig op het plein zijn te vinden en in gesprek gaan. Vragen die digitaal binnenkomen via e-mail of social media beantwoorden we binnen twee dagen. In ieder geval sturen we een ontvangstbevestiging. Vragen via social media moeten binnen 24 uur worden beantwoord. Hiermee voorkomen we dat eventuele issues een eigen leven gaan leiden.
      Eén aanspreekpunt (omgevingsmanager) geeft het project een duidelijk gezicht.
- Verwachtingen managen: We zijn steeds eerlijk en duidelijk over de participatieruimte die er is, de rol die stakeholders hierbij hebben en wat we met hun inbreng doen, zodat duidelijk is wanneer, waarop, welke stakeholder wel en niet invloed kan hebben. Wat niet kan, leggen we beargumenteerd uit.
- Herinrichtingsprocessen duren lang en voordat de eerste schep de grond in gaat moet er een hoop gebeuren. Veel daarvan gebeurt achter de gemeentelijke muren. Met regelmatige communicatie (digitaal/live updates) houden we de mensen op de hoogte en betrokken.
- Aandacht voor issues: We luisteren naar de (onderliggende) waarden, zorgen, wensen en belangen van alle stakeholders. Belangrijk is dat iedereen zich gehoord voelt en dat argumenten serieus worden bekeken en beantwoord.
- Herkenbaar, integraal en in verbinding: We communiceren in samenhang tussen lange/korte termijn en de andere onderdelen van het integrale plan. De vormgeving en boodschap zijn steeds herkenbaar waarbij de bredere maatschappelijke opgaves die spelen op het plein steeds herkenbaar zijn.

c. Mediakanalen en -middelen

In Nieuw-West hebben we onderstaande communicatiemiddelen en -kanalen. Welke middelen we op welk moment inzetten, hangt af van de doelen en de doelgroepen die we willen bereiken.

Eigen middelen en kanalen:

- Inzet "Glazen Huis" vóór het Tuinstadhuis, bijv. voor exposities en inloopmomenten
- Projectenwebsite
- Bewonersbrief
- Flyer/posters, informatiebord
- Gemeentekrant (editie Nieuw-West),
- Website stadsdeel, Stadsdeelkalender, wekelijkse digitale nieuwsbrief
- Social media: Facebook, X, Instagram
- Whatsapp (netwerk gebiedsteams, jongerennetwerk, ondernemersnetwerk, etc.)
- Mobiele informatiebus van het stadsdeel.

Externe kanalen: Daarnaast kunnen we gebruik maken van diverse externe lokale media, zoals Westerpost, Westkrant en de facebookgroep en website 'Wij zijn Plein 40-45'.
We zoeken ook naar een aantal belangrijke ontmoetingsplaatsen in de buurt (buurthuis, café of bibliotheek) waar we bijvoorbeeld poster ophangen of de mensen actief benaderen.

d. Vormgeving middelen

Herinrichting is voor de gemiddelde bewoner en ondernemer geen bekend begrip. Dat geldt ook voor de ambtelijke procedures en termen als participatie, ontwerp, Puccini en PBI-fase. We vermijden deze termen zoveel mogelijk. Als dat niet kan, dan beschrijven we die term. Dat kan betekenen dat de communicatie niet altijd exact de ambtelijke lading dekt.
We gebruiken zo min mogelijk technische tekeningen/plattegronden/schetsen. Deze zijn voor veel mensen niet toegankelijk. We proberen ontwerptekeningen zoveel mogelijk te vertalen in artist impressies. Deze zijn veel herkenbaarder en leveren daardoor meer inhoudelijke opmerkingen op van de mensen.

6. Monitoring Participatieverordening

Het participatietraject rondom Plein 40 -45 wordt geëvalueerd als onderdeel van het bredere ervaringsonderzoek naar de participatieverordening. In opdracht van de gemeenteraad wordt in een samenwerking tussen onderzoekers van de UvA en HvA onderzocht of de verordening in de praktijk bereikt wat wordt beoogd: meer transparante, navolgbare en zorgvuldige participatieprocessen. Daarnaast geeft de gemeenteraad jaarlijks een (thematische) focus mee. Dit jaar is dit de inclusiviteit en representativiteit van de participatieprocessen, met de specifieke wens om het bereiken van jongeren verder te onderzoeken. Gezamenlijk met de onderzoekers en het projectteam wordt bepaald middels welke methode het traject geëvalueerd zal worden.

Bijlage 1 PBI fases 1 t/m 4 met Dagelijks Bestuur als opdrachtgever

DB Stadsdeel is opdrachtgever van de herinrichting			
Fase	**1. Initiatief**	**2. Uitgangspunten**	**3/4. Definitie en ontwerp**
Doel	Analyse en afbakening probleem. Participatieplan, procesbeschrijving besluitvorming.	Uitwerking van idee in hoofdlijn en uitgangspunten voor verder ontwerpproces. Eerste inschatting van (technische, financiële en ruimtelijke) effecten.	Detaillering van eisen, ontwerp, kostenraming, risico-analyse, beheerplan en uitvoeringsmiddelen.
Besluit	Principebesluit	Voorkeursbesluit	Uitvoerings- en budget/kredietbesluit
Door	Bestuurder stadsdeel. Wethouder Verkeer ontvangt deze ter kennisname.	Investering < 5 mln: DB Stadsdeel Investering tussen 5 en 20 mln: DB (NvU) + college (bevestiging + activering middelen)	Investering < 5 mln: DB Stadsdeel Investering tussen 5 mln en 20 mln: DB (ontwerp) + college (toekenning krediet)
Product	Startnotitie	Nota van uitgangspunten, schetsontwerp	Ontwerp, kostenraming, beheerplan
Participatie	Vastleggen plan + opstarten participatie	NvU komt via actieve participatie tot stand of wordt (eventueel) na opstellen vrijgegeven voor inspraak. Stadsdeelcommissie wordt gevraagd om advies op de Nota van Uitgangspunten.	Voorlopig ontwerp kan gepresenteerd worden aan omgeving, zodat nog kleine wijzigingen aan ontwerp kunnen worden meegenomen.
Advies en toetsing	Gedurende de hele planvorming kan advies worden ingewonnen bij het Expertiseteam OR&M.	Nota van uitgangspunten wordt getoetst door het Toetsteam OR&M voorafgaand aan besluitvorming.	Het (concept-) definitief ontwerp (DO) wordt getoetst door het Toetsteam OR&M voorafgaand aan besluitvorming. BLVC-plan wordt besproken in WWU-overleg.